పట్నం మామయ్య!

మధురాంతకం రాజారామ్

వచ్చాడు.

వచ్చాడు,

పట్నం మామయ్య వచ్చాడన్న వార్త నిమిషాల్లో వూరంతటా వ్యాపించింది.

మారేడు పల్లె చిన్న కుగ్రామం. మారుమూల గ్రామం కూడా! తాలూకా పటంలో దాని వూసే కనిపించదు. తుమ్మల్లో గ్రుంకిపోతున్న ప్రొద్దులా అది అడవుల్లో నిద్రపోతున్న పల్లెటూరు.

ఆ పల్లెకు, పట్టణానికీ వున్న ఒకే ఒక లంకె పట్నం మామయ్య.

కోట బురుజుపై నిల్చున్న కాపలా సిపాయి మిత్రుడైన ఓ మహారాజు ఆగమనాన్ని గమనించినవాడై, వెను వెంటనే నగరంలోకి పరతెంచి వచ్చి శుభవార్తను పురజనుల కందరికీ చాటిచెప్పి స్వాగత సత్కారాలకు సన్నాహాలు చేయించడం ఎలాంటిది? సరిగ్గా అలాగే పట్నం మామయ్య రోడ్డులో బస్సు దిగాడన్న వార్త చీకి పొదలగుట్టలో మేకలు మేపుకుంటున్న అంజిగాడిద్వారా మారేడుపల్లికి తెలిసింది. మంచులో తడిసిన తర్వాత నీ రెండలో నిగనిగ లాడుతున్న అడవి పువ్వుల్లా బడిపిల్లల ముఖాలు విప్పారిపోయాయి. పంతులు రామజోగి ముఖం పండు గుమ్మడి పువ్వులా కళకల లాడిపోయింది. ఇక పుల్లమ్మ సంతోషానికి పట్టపగాలే లేవు. గుమ్మపాలు పైన నురగలు కట్టినట్టుగా ఆవిడ ముఖాన ఆనందం పరవళ్ళు ద్రొక్కుతోంది. సంబరంలో కాలొకచోట నిలవక యింటికి ముంగిటికి, వీధికి వాకిటికి అదే పనిగా చెడతిరిగేస్తోంది రాజమ్మ. కొంత అతిశయోక్తికూడా మిళాయించి చెప్పుకోవాలంటే పట్నం మామయ్య రాబోతున్నాడనగా మారేడు పల్లెలో చెట్లుగూడా చిగురిస్తాయి. పిట్టలు పాడుతాయి. వెదురు జొంపాల్లోనుంచీ వస్తున్న గాలి సవ్వడి పల్లెపైన ఆనందాల బావుటా రెపరెపలాడినట్టుగా వినిపిస్తుంది. ఎటొచ్చీ ఆవూరికంతా పట్నం మామయ్యరాకను కంటగించుకునే వాడొక్కడే! వాడి పేరు చిట్టిబాబు.

చిట్టిబాబుకు వాడి భాషా ప్రపంచంలో కర్ణకఠోరమైన పలుకొక్కటే! — పట్నం మామయ్యా అనేది. కళ్ళకు కనిపించడందాకా ఎందుకు, ఆయన కలలో కనిపించినా వాడికి జడుపే! వాడి దృష్టిలోమారేడు పల్లి ముందు నిత్యభోగాలకు నిలయ

మైన స్వర్గలోకం బలాదూరు. కానీ ఎంతవరకు ? పట్నం మామయ్య నీడ దానిపైన పడేంతవరకు ! పడిన తర్వాత వాడికా వూరువిడిచి ఏ కొండ కోనల్లోకో పారిపోవాలనిపిస్తుంది.

సరే, యింకా ఉపోద్ఘాతాలెందుకు ! పట్నం మామయ్య రానే వచ్చాడు.

నట్టింట సిరిచాప వేసింది పుల్లమ్మ. లేత కొబ్బరికాయ కొట్టించి ఎల నీరు సిద్ధంచేసింది. "అమ్మగోరు కులాసాగా వున్నారా బాబూ ! కళ్ళల్లో మెదిలి నట్టుండారు. ఓసారి పిల్చుక రాగూడదూ" అంటూ పరామర్శిం చింది.

పుల్లమ్మ మాటలు పట్నం మామయ్య చెవిదాకా ప్రాకినట్టే లేవు. ఆయన పరధ్యానంగా వున్నారు. ఆయన కళ్ళు దేనికొరకో గాలిస్తున్నాయి.

పరేంగితాన్ని పసిగట్ట లేనిదేమీ గాదు పుల్లమ్మ. "చిట్టిబాబు కోసమేనా బాబూ ! ఉన్నాడు. ఇక్కడెక్కడో వున్నాడు. మీ రొచ్చారుగదా ! ఒల్ల మాలినంత సిగ్గూ బిడియనూ వాడికి!"

అంతలో పెరట్లోంచీ రాజమ్మ కంఠం వినిపించింది.

"నీళ్ళు కాగాయే అమ్మా ! అన్న గారు స్నానం చేస్తారేమో అడుగు"

"మిగిలిన పిల్లలేం చేస్తున్నారు ?" పెదవి కదిపాడు పట్నం మామయ్య.

పుల్లమ్మ జవాబు చెప్పింది "పెద్ద పిల్లకాయ లిద్దరూ వాళ్ళ నాన్నతోనే వెళ్ళి మేస్త్రీపని నేర్చుకుంటున్నారు. మూడోవాణ్ణి మేనమామ పెంచుకుంటు న్నాడు. పోగా యిద్దరాడబిడ్డలు, చిట్టి బాబు, చంటిబిడ్డ యింటి దగ్గరే వున్నారు."

పట్నం మామయ్య చొక్కాతీసి చీలకు తగిలించి స్నానం చేయడం కోసం పెరట్లోకి వెళ్ళాడు.

ఆ పాటికి వీధి గుమ్మం దగ్గర పిల్లల హడావిడి ప్రారంభమైంది.

పుల్లమ్మ కుర్రవాళ్ళపైన విరుచుక పడింది. "అప్పుడే మీ రామందాడి ఆరంభమైందిట్రా కుర్రకుంకలూ ! మామయ్య యిప్పుడే వచ్చారు. స్నానం, భోజనం అయ్యాక కాసేపు కునుకు దీసిన తర్వాతగానీ బయటికి రారు. వెళ్ళండి. వెళ్ళండి"

నిజమే మరి ! వందమైళ్ళ దూరం బస్సులో రావడమైంది గదా ! పాపం, పట్నం మామయ్య బాగా అలసిపోయి వుంటాడు. కాసేపు ఆయన్ను హాయిగా విశ్రాంతి తీసుకోనివ్వడమే మంచిది — అనుకున్నట్టుగా పిల్ల లందరూ దూరంగా మారేడు తోపు లోకి వెళ్ళిపోయారు.

పట్నం మామయ్య స్నానం చేశాడు. భోజనమూ ముగించాడు. పడుకుని ఓ కునుకు దీశాడు. ఆయన నిద్ర లేవడమూ, 'పట్నం బాబుగా రొచ్చారటగా' అంటూ రామజోగిగారు లోపలికి రావడమూ ఒక్కసారే జరి గాయి.

"రండి రండి మేష్టరుగారూ ! ఈ దఫా మీకు పది పలాల నస్యం డబ్బీ తీసుకొచ్చాను...."

"మరచిపోతారా బాబూ! ఎముక లేని చేయా మరేమన్నానా! ఆశించిన వాళ్ళ అదృష్టం బాగుండాలేగానీ, మీ కెంతయినా యివ్వాలనే వుంటుంది...."

"చిటికతో చిటికెడు నస్యాన్ని నాసికలోకి దట్టించారు రామజోగిగారు.

"ఏమిటోలెండి జగన్నాథంగారూ! అంగ వంగ కళింగ అంటూ యాభై ఆరు దేశా లుండేవట. మా వూరుంది

చూచారూ, యిది యాభై యేడో దేశం. మిగిలిన ప్రపంచం ఏమై పోతోందో మాకు తెలియదు. మీ రొస్తే ఆ పాపం పుణ్యం కాస్తా చెవిలో వేసుకో వచ్చునని ఆశ. చెప్పండి బాబూ! జనాలేమంటున్నారు? దొరతనం ఏం చేస్తోంది? పత్రికల వాళ్ళు ఏం రాస్తున్నారు?"

ఏదో ఉబుసు పోకకలా అడగడమే గానీ ప్రపంచంయొక్క భవిష్యత్తు పట్ల రామజోగిగారికున్న శ్రద్ధ గూడా అంతంత మాత్రమే! తన పలు కూటము, తన పొడుం డబ్బీ పదిలంగా వుంటే మిగిలిన లోకంతో అక్కర లేదాయనకు! జగన్నాధంగారి ప్రసంగం యింకా తొలి మజలీకి చేరు కోక మునుపే ఆయన సెలవు తీసుకో డానికి ఉద్యుక్తు డయ్యాడు.

"మళ్ళీ సాయంకాలం కలుసు కుంటానండీ జగన్నాధంగారూ! మీరొచ్చారు కనుక ఈ పూట బడి కెలాగూ సెలవే! నాకూ పాపన్నపేట దాకా వెళ్ళి రావలసిన పనుంది...."

రామజోగిగారు వెళ్ళిపోయాక జగన్నాధంగారు చొక్కా వేసుకుని వూరిబయటకు బయల్దేరారు. అప్పటికి మారేడు తోపులో శివాలయం ఎదుట పిల్లల హంగామా తారస్థాయిలో వుంది. ఊరి పొలిమేరల్లో జగన్నాధం గారు కనిపించగానే ఒక్క పరుగుతో ఎదురుగావచ్చి పిల్లలందరూ ఆయన్ను చుట్టు ముట్టేశారు.

—"నాకో కలం తెచ్చిపెడతా నన్నావుగా మామయ్యా!"

—"తేరగా వస్తుందట్రా కలం? కథలపోటీలో గెలిస్తేనే కలం! అంతేనా మామయ్యా?"

—"మరైతే ఆటల్లో సందా లుండవా మామయ్యా! పరుగు పందెంలో నైతే మనమే ఫస్టు...."

అందరినీ సర్ది వరుసగా కూర్చో బెట్టారు జగన్నాధం గారు.

"అబ్బాయిలూ! అమ్మాయిలూ! శ్రద్ధగా వినాలిమీరు! అల్లరి చేయ కుండా ఎవరికొచ్చిన విద్యను వాళ్ళు చూపెట్టాలి. వాళ్ళ వాళ్ళ తాహత్తు ననుసరించి అందరికీ బహుమానా లుంటాయి. మొదట ఆడపిల్లలు పాటలు పాడాలి. ఏదీ అమ్మాయ్! నువ్వు పాడు చూద్దాం."

జగన్నాధంగారు ఎన్నిక చేసిన ఎర్రటి పెదవుల బుడ్డమూతి అమ్మా యికి ఆరేళ్ళుంటాయేమో! లేచి నిల్చుని, కళ్ళు మూసుకుని ముకుళిత హస్తురాలై ఆ అమ్మాయి మొద లెట్టింది—

"చేత వెన్నముద్ద,
చెంగల్వ పూదండ
బంగారు మొలత్రాడు,
పట్టుదట్టీ........"

బాగుంది బాగుంది అంటూ చేతులు తట్టి జగన్నాధంగారు బిడ్డను ఒడిలోకి తీసుకున్నారు.

"బాగా చెప్పావమ్మాయ్! నీ పేరేమిటి?"

ఆ చిన్నపిల్ల సిగ్గుతో మల్లె మొగ్గలా ముడుచుకపోయి పరికిణిలో ముఖం దాచుకుంది.

"పద్యం చెప్పడానికి లేనిసిగ్గు, పేరు చెప్పడాని కొచ్చిందన్నమాట! పోనీలే, అసలు పేరు చెప్పకపోతే నిన్ను జట్టిలో వుంచుకోడంకోసం నేనే ఓ పేరు పెట్టుకుంటాను. బొద్దుగా ముద్దుగా వున్నావు గనుక గోదాదేవి అని పిలవనా అమ్మాయ్!"

"గోదాదేవి! గోదాదేవి!" పిల్లలు గొంతు కలిపి హర్షధ్వానాలు చేశారు.

"ఊరుకోండర్రా వూరుకోండి. గోదాదేవి పద్యం చక్కగా చెప్పింది గనుక ఆమెకో చిన్న పౌడరు డబ్బీ యిద్దామనుకుంటున్నాను...."

"ఏదీ, ఎక్కడుంది మామయ్యా! చూపించవూ"

"బహుమతు లిక్కడెందు కుంటాయి? ఇక్కడ పోటీలు, బహుమతుల నిర్ణయాలు మాత్రమే! సాయంకాలం యింటి దగ్గర ఎవరి బహుమతులు వాళ్ళ తీసుకోవచ్చు..."

"అలాగలాగే! మరిప్పుడు నేను పాడనా మామయ్యా!"

"ఉండుండు. పేర్లు వ్రాసుకోక పోతే నేను మరచిపోయినా మరచి పోగలను. మొట్టమొదట గోదాదేవి_ చేత వెన్నముద్ద చెప్పినందుకు — ఒక చిన్న పౌడరు డబ్బీ. తరువాత నీ పేరేమిటమ్మాయ్. వద్దొద్దు_అసలు పేరెందుకు, నేనే నామకరణం చేసు కుంటాను పాడు...."

"సముద్ర తీరము పోతిమి
చాలాసేపు వుంటిమి
సోముడెంతో గుండ్రముగా
సొగసు వెన్నెల కాయగా...."

విహారానికి సముద్రతీరాన్ని వల చిన ఆ అమ్మాయికి సాగరకన్య అని పేరు పెట్టారు జగన్నాధంగారు. ఓ బొమ్మల పుస్తకం బహుమతిగా ప్రకటించారు.

పాటలు పాడడం ముగిసిన తర్వాత ఓ కుర్రవాడు హరిదాసులా అభిన యిస్తూ కుచేలోపాఖ్యానం చెప్పాడు. వాడిపేరు నారాయణ అని జగన్నాధం గారు మునుపే ఎరుగుదురు. అన్వర్థ నామధేయంగా వుంది పోనిమ్మని వాడిని ఆదిభట్ల నారాయణ దాసంటూ వీపు చరిచి 'యిలాగే సాధన చేస్తుం డరా అబ్బీ! నీకో మంచి తంబూరా తెచ్చి పెడతాను" అన్నారు.

పాటలు, కథలు ముగిసిన తర్వాత ఆటల్లో పందాలు జరిగాయి. నడిమింటి భీమన్న అనే కుర్రవాడు చాంపియన్‌గా ఎన్నికయ్యాడు. మల్ల యుద్ధ వీరులు ధరించే మాదిరిగా ఓ చేతుల్లేని బనీను వాడికి బహుమతిగా ప్రకటింప బడింది.

ప్రొద్దుపోయి చీకటి పడుతుండగా పుల్లమ్మ పూరింటి ఎదుట పాఠశాల వార్షికోత్సవం లాంటి తతంగం జరి గింది. సూట్‌కేసు నిండుగా తీసు కొచ్చిన వస్తువు లన్నింటినీ జగన్నా ధం గారు పిల్లలకు పంచి పెట్టేశారు.

తానై తే పెట్టెలో అట్టడుగున దట్టమైన ప్యాకింగులో ఆయన పదిలంగా తీసుకొచ్చిన క్రొత్త బట్టలు కొన్ని, వాటికి తోడుగా ఓ పుస్తకాల సంచీ, బుల్లి పేనాఒకటి, ఒక చిన్న టార్చి లైటు యివి మాత్రం అలాగే మిగిలి వుండి పోయాయి.

అవన్నీ చిట్టి బాబుకు !

ఏడీ, ఎక్కడున్నాడు చిట్టి బాబు ?

వాడు ఆటల్లో లేడు. పాటల్లోలేడు. ఆనంద లోకాలకు ప్రతినిధుల్లాగా వీధుల్లో గంతులువేస్తూ, కేరింతలు కొడుతున్న బాల బాలికల్లో వాడులేడు.

ఏమయ్యాడు చిట్టిబాబు ?

అది జగన్నాథం గారి కొక్కరికి మాత్రమే ఎదురైన ప్రశ్నగాదు. తల్లి రాజమ్మను, అమ్మమ్మ పుల్లమ్మను సూటిగానే కాదు. శూలపు పోటులాగా ఎదుర్కొంటున్న ప్రశ్నగూడా అదే !

పుల్లమ్మ ముఖాన నెత్తురుచుక్క లేదు. వెదక వలసిన చోట్లన్నీ వెదకి రాజమ్మ ఉసూరుమని నిట్టూర్చు కుంటూ వచ్చి పెరట్లో కూర్చుంది, ఎంతగా వాళ్ళు దాచి పెట్టుకోవాలన్నా. అసలు విషయం జగన్నాథంగారు వూహించలేని దేమీగాదు.

"చిట్టిబాబు కనిపించడం లేదా ఏమిటి ?" ఆయన వీలైనంత నిర్వికారంగానే ప్రశ్నించారు.

"ఆ. ఎక్కడికి వెళ్తాడు ? దొంగ వెధవ. ఏ తడిక చాటునో నక్కి కూచుని వుంటాడు. ఇక్కడ వీడి నాన్న వీడికోసం రొక్క రోజనాలు రాసి పోసి వుంచినట్టు, అందుకని మన సొప్పక మరెవరో వీణ్ణి దేశాంత్రం పంపించేస్తున్నట్టు ! అదృష్టం భూములేలమంటే బుద్ధి గాడిదల్ని కాయ మనడం—యిదేనేమో మరి !"

వేడిగా నిట్టూర్చారు జగన్నాథం గారు. ప్రొద్దుపోయి బాగా చీకటి పడి పోతున్న సమయం. పూరి కొంపల్లోంని గుడ్డి దీపాలకాంతి వీధి గుమ్మాల వరకైనా ప్రసరిస్తున్నట్టులేదు. మానవ జీవితంలో ఆశాలేశాలకు మల్లే గగనంలో మినుకు మినుకుమంటున్న చుక్కలకేసి చూస్తూ జగన్నాథంగారు అరుగుపైన కూర్చున్నారు.

అడవిలో ఓ పల్లెటూరు. ఆ పల్లెలో ఒక పూరింటి అరుగుపైన దిగులుతో కృంగిపోయి కూర్చున్న ఓ నడి వయస్సు మనిషి ! ఆయనే జగన్నాథం గారంటే జగన్నాథంగారిని గురించి తెలిసిన వాళ్ళెవరూ నమ్మరు.

నగరంలో జగన్నాథం గారికి రెండంతస్తుల మేడలు నాలుగున్నాయి. ఒకటి రెండు భారీ వ్యాపారాల్లో వాటా లున్నాయి. పిలిస్తే పలికే దాసదాసీ జనమున్నారు. సహ ధర్మిణి పార్వతమ్మ నిలుపులో నిదానంలో నిండు కుండ, ప్రశాంత మహా సాగరంలా నిండుగా, నిరుపమానంగా కనిపించే జీవితమే ఆయనది. కానీ నిలకడగా కనిపించేకడలి లోతుల్లో బడబానలంలా పరీక్షించి చూసినవారికి జగన్నాథం

గారి జీవితంలో తీరని కొరత ఒకటి కనిపించనే కనిపిస్తుంది.

ఆ కొరత _ అందు మూలంగా ఏర్పడిన ఓ ప్రయాణం, ఆ ప్రయాణంలో ఎదురైన ఓ సంఘటన యివి మూడు మూడు కారణాలై జగన్నాధం గారికీ మారేడు పల్లికీ ఓ తీరని అనుబంధాన్ని కల్పించాయి.

ఆ వున్న కొరత జగన్నాధం గారి నొక్కరిని మాత్రమే గాదు. చరిత్రలో దశరధుడు, మృకండుడు, శుద్ధోదనుడు మొదలైన సుప్రసిద్ధుల్ని గూడా ఎదుర్కొన్నదే! అనపత్యత. పుత్రులు లేని వారికి గతులులేవు! పరంలోనైతే పున్నామ నరకం. ఇహంలో ఉక్కు ముక్కు కాకుల్లా ఈసడించి పారవేసే లోకులు.

ఏడేళ్ళకు మునుపటి సంగతి: మ్రొక్కిన వరమీని చిల్లర వేల్పుల్ని రోసి, న్యాయంకోసం సుప్రీం కోర్టుకు వెళ్ళినట్టుగా వరంకోసం వడ్డికాసుల వాడి సన్నిధానానికివెళ్ళి సతీ సమేతంగా తిరిగొస్తున్నారు జగన్నాధం గారు. ఎవరి మొక్కుబడిని వాళ్ళు రహస్యంగా వుంచుకో దలచుకున్న మాట నిజమే! కానీ పార్వతమ్మే మొదట బయట బడింది. "ఏమండీ! సంతానం కలిగితే బంగారంతో బిడ్డలాగా బొమ్మచేయించి హుండీలో వేసే

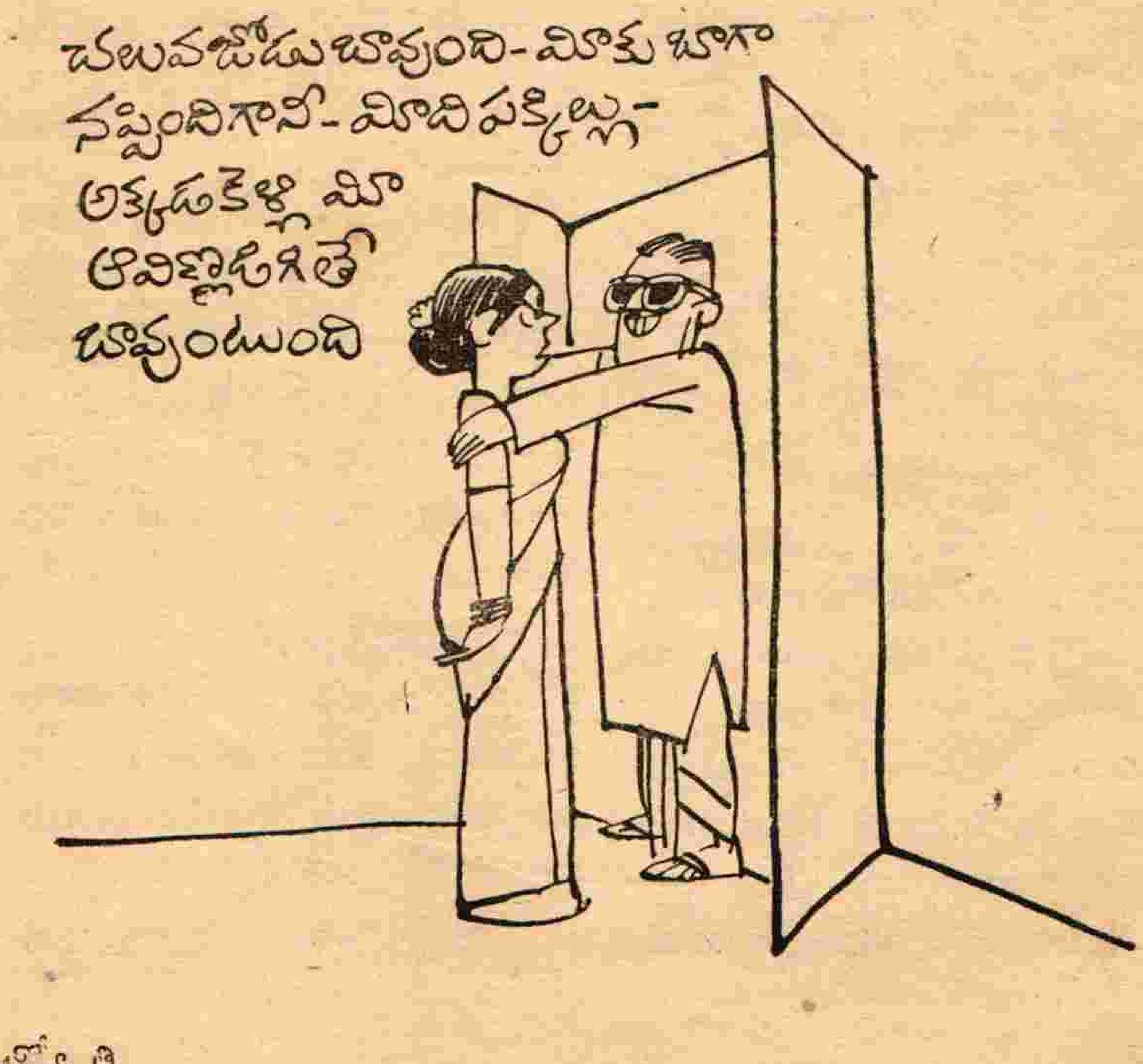

టట్లు మ్రొక్కుకున్నాను. ఏమంటారు? సరేనా...." అంటూ ఆమె భర్త అంగీకారంకోసం అర్థించింది.

జగన్నాథంగారు మాత్రం మౌనం గానే కూచున్నారు. తమ మ్రొక్కుబడి భగవంతుడి మన్ననకు పాత్రం కావా లంతేగానీ, ఆయనకు తాము మ్రొక్కుబడి చెల్లించడ మేమంత విశేషంగాదు. ఐనా సంపద మాత్రం ఎవరిది? అదీ భగవత్ప్రసాదితమే. ఆయన సొమ్మును ఆయన కివ్వడంలో తనకే మధ్యంతర ముంటుంది?

ఎటొచ్చీ అర్ధాంగి కోరిక నెరవేరితే తన కంతే చాలు—

ఆలోచనలో అన్య మనస్కులై కూర్చున్నారు జగన్నాథంగారు. బస్సు పరుగెడుతోంది. కనుచూపు మేరకు పచ్చగా కనిపిస్తున్న చిట్టడివి. చల్లగా గాలి. అంతకన్నా చల్లగా తారురోడ్డు పైన జారిపోతున్న బస్సులో జగన్నాథంగారికి చిన్నగా ఓ కునుకు పట్టింది.

"లేవండి, లేవండీ" అన్న కేకలతో వులికిపడి కళ్లు తెరిచారు జగన్నాదంగారు. ఆ పాటికే బస్సు యించుమించు నిర్జనంగా వుంది. పల్లెగానీ పేటగానీ కనిపించని అరణ్య ప్రాంతంలో బస్సాగిపోవడానికి కారణ మేమిటో స్ఫురించక అటూ యిటూ పరకాయించి చూస్తున్న జగన్నాథం గారిని కండక్టరు బలవంతాన క్రిందికి దింపించాడు. ఏ మి టీ ఏమైందంటూ కంగారుగా పార్వతమ్మ కోసం వెదుక్కుంటున్నారు జగన్నాథం గారు. వాకబు చేయగా విషయం తెలిసింది. అదే బస్సులో ప్రయాణం చేస్తున్న ఓ నవమాసాల గర్భిణికి బస్సులోనే కడుపు నొప్పులు ప్రారంభమయ్యాయి.

పరుగెడుతున్న బస్సు అనుకోని అవాంతరంవల్ల మార్గమధ్యంలో ఆగిపోతే ప్రయాణీకుల పాలిటికి కాలచక్రమే కాసేపు ఆగిపోయినట్టని పిస్తుంది. అలా అనిపించడ మెందుకని వితర్కించుకుంటున్నారు జగన్నాథంగారు — కదలిక ప్రాణికి పుట్టుకతో వచ్చిన గుణం. శారీరకంగానూ, మానసికంగానూ స్తబ్ధత ఎప్పుడైతే ఏర్పడుతుందో అదే జీవికి తుది క్షణం. ఆ రెంటికీ మధ్యనున్నదే జీవితం. జీవితం స్రవంతిలా కదలిపోతుంటేనే జీవికి ఆనందం. అందుకు విరుద్ధంగా నిల్వనీటిలా స్తంభించిపోతే, యిదిగో యిలాగే విషాదం!

ప్రేక్షకు లెంతో సేపు వేచి కూర్చున్న తర్వాత తెర పైకి లేచినట్టుగా, చుట్టూరా వెలకొన్న స్తబ్ధత ఒకక్షణంలో పటాపంచలైంది. క్రొత్త నాటకానికి ఉపక్రమణిక లాగా పసికందు కెవ్వు కెవ్వున ఏడవడం వినిపించింది.

"ఏమండోయ్! ఎవరైనా ఓ చాకిలా పడేస్తారూ! ఎవరి దగ్గరుంది? బొడ్డు కోయడానికి చాకు కావాలి ...." అత్యవసర పరిస్థితుల్లో మంత్రసాని పాత్రకు తోడ్పడుతున్నాడు కండక్టరు.

జగన్నాథంగారి పెదవులపైన

ఎందుకో అప్రయత్నంగా ఓ చిరునవ్వు విరిసింది.

"మీలో మీరే నవ్వుకుంటున్నా రేమండి ! దేన్ని చూచి ?" సమీపిస్తూ అడిగింది పార్వతమ్మ.

"జగన్నాటకాన్ని చూచి !"

కానీ లోక వృత్తంలో నాటకీయతను గమనించేపాటి ఓపిక పార్వతమ్మకులేదు. ఆమె తన ధోరణిలో తాను చెప్పుకపోతోంది— "ఎంత బాగున్నాడండీ ! మగబిడ్డ. పనసపండు లాగున్నాడు. ఇది నాలుగో కాన్పట. మూడో కాన్పు తల్లి ప్రాణంమీది కొచ్చిందట ! ఇప్పుడే మా తుం దోనని యిలా ఆసుపత్రికి బయల్దేరారు. ఏమంత కలిగిన వాళ్ళలా కనిపించరు. అడిగితే బిడ్డను పెంపకానికి యిచ్చేటట్టే వున్నారు. అడగరాదుటండీ ?"

జగన్నాథం గారు నివ్వెరపడిపోయారు. పదిహేనేళ్ళ సాంసారిక జీవితంలో పార్వతమ్మ నాలుగు వాక్యాలు యిలా ఏకబిగిన మాట్లాడడం ఆయనకు క్రొత్త. ఆయనకో సందేహం గూడా కలిగింది. ఇది అర్ధాంగి కోరిక మాత్రమే నా ! భగవన్నిర్ణయం ఆమె నోటంట యిలా పలికించడం లేదుగదా !

ఎలాగైతేనేమి, జగన్నాథం గారు భార్య మాటనుకొట్టి పారవేయలేక పోయారు. అందుకు తగ్గట్టుగా ఆశించి నంతకంటే అశ్రమంగా కార్యం సానుకూలమయ్యే సూచనలు కనిపించాయి. పసివాడి తండ్రి పట్టింపులులేని మనిషి. పుట్టించినవాడు పూరి మేపడన్న విశ్వాసమొకటే అతడు తన సంతానానికి గడించి పెడుతున్న ఆస్తి. అతడు కిమ్మనకుండా జగన్నాథం గారి అభ్యర్థన పైన తన ఆమోద ముద్రను వేసేశాడు. తన మనుమళ్ళలో ఒకడికి పుట్టగానే సిరి పట్టుకున్నందుకు పుల్లమ్మకు పరమానందమే కలిగింది. ఇక తల్లి గంగలో దూకమన్నా తన మేలుకే ననుకునే రాజమ్మ తన బిడ్డను విడనాడుకోవడానికి సమ్మతించడంలో ఆశ్చర్యమేముంది ?

కానీ పాలుత్రాగుతున్న బిడ్డను తల్లినుంచీ వేరు చేయడం న్యాయం కాదనిపించింది జగన్నాథంగారికి ! బిడ్డ తమవాడే ననుకున్న తర్వాత అందాకా ఓపికపట్టడానికి పార్వతమ్మకైనా అభ్యంతరం లేకపోయింది.

రెండు మూడు నెలల కొకసారి జగన్నాథంగారు మారేముపల్లికి వచ్చి

★ తండ్రి: అతనికేం మూడు డిగ్రీలున్నవి — అతన్ని చేసుకుంటే సుఖపడతావు.

కూతురు : డిగ్రీలే ప్రధానమైతే, మనింట్లో ఉన్న థర్మామీటర్‌కు పదహారు డిగ్రీలున్నాయ్ !

బిడ్డను చూచుకుని వెళ్ళేవారు. వచ్చి నప్పుడల్లా ఓపికన్ని తినుబండారాలు, ఆట వస్తువులు పట్టుకొచ్చేవారు. లౌకిక వ్యాసంగాల నన్నింటినీ మరచి కాసేపు పిల్లలతో ఆడుకునేవారు. క్రిస్మస్ పండుగకు కానుకలు తీసు కొచ్చే గడ్డం తాతయ్యను గురించి మారేడుపల్లి పిల్లలకు తెలియదు. ఆయనకు బదులుగా వాళ్ళు జగన్నాథం గారిని ఎరుగుదురు. అదైనా జగ న్నాథంగారని కాదు. పట్నం మామ య్యగా ఎరుగుదురు.

ఏడాది గడిచేసరికి చిట్టిబాబు పాలు మరచిపోయాడుగానీ తల్లి ఒడిని మాత్రం వదిలిపెట్టలేక పోయాడు. జగన్నాథంగారు చేతుల్లోకి తీసుకుంటే వాడు గిలగిలలాడి పోయేవాడు. ఏదో ఒక విపరీతశక్తి జగన్నాథంగారి రూపంలో వచ్చి తన నొక బంధిఖానా లోకి తసుకెళ్ళి పోనున్నదన్న ఊహ, కాకపోతే భ్రమ, వాడి లేతబుర్రలో చోటుచేసుకుంది. జగన్నాథంగారి గొంతు వినిపిస్తేచాలు, వాడు జడుసు కునేవాడు. వాడిలో ప్రాతికూల్యం పెరిగినకొద్దీ తమపంతాన్ని తాము నెగ్గించుకోవాలన్నపట్టుదల జగన్నాథం గారిలో చెలరేగకపోలేదు. కానీ అందు వల్లాపరిస్థితి మరింతగా విషమించ వచ్చునని మాత్రమే అనిపించింది. చిట్టిబాబుకు నాలుగోయేడు జరుగు తుండగా జగన్నాథంగారొక సారివాడిని బలవంతంగా నైనాసరే, తమతో తీసు కెళ్ళి పోదలచుకున్నారు. పల్లెనుంచీ మూడు ఫర్లాంగుల దూరం వెళ్ళేసరికి చిట్టిబాబు జగన్నాథంగారిని మూడు చెరువుల నీళ్ళు త్రాగించాడు. గోళ్ళతో గోకి, రక్కి చివరకి ముంజేతి పైన నెత్తురు కాట్లువేసి వాడు యింటికి పారి పోయి వచ్చేశాడు. ఆ రోజు రాత్రి వాడికి జ్వరం వచ్చింది. వచ్చిన జ్వరం నాలుగు రోజులవరకూ మన్నూమిన్నూ తెలియకుండా కాసింది. బిడ్డ తమకిక దక్కడనే అనుకున్నారు. లోకంలో నూకలింకా బాకీ వుండబట్టి చిట్టిబాబు మళ్ళీ బ్రతికి బట్టగట్టాడు.

మరికొంత కాలం ఓపిక పట్టడ మొకటే జగన్నాథం గారికి గత్యంతర మైంది.

చూస్తుండగానే చిట్టిబాబుకు ఎనిమిదేళ్ళొచ్చేశాయి....

గడచిన గాథలోనుంచీ జగన్నాథం గారు ప్రస్తుత ప్రపంచంలోకి వచ్చి పడేసరికి గంట తొమ్మిది గావచ్చింది. పెద్ద మనుషులు కొందరు లాంతరులు చేత బట్టుకుని చిట్టిబాబుకోసం వెదకు తున్న దృశ్యాన్ని ఆయన గమనించక పోలేదు. వాళ్ళ అన్వేషణకు ఫలి తంగా రాత్రి పదిగంటల ప్రాంతంలో చిట్టిబాబు దొరకనే దొరికాడు.

ఊరి ముందర బావి దగ్గర నున్నపుగూడు చాటున నక్కి కూర్చున్న చిట్టిబాబుకు అక్కడి కక్కడ వేడివేడిగా నాలుగు చురకలు లభించాయి. ఇంటికి తెచ్చి పడేశాక పులమ్మ దగ్గరనుంచీ పుష్కలంగా తిట్లు గూడా లభించాయి.

2

షష్టిపూర్తి వేరు. ఇష్ట పరిపూర్తి వేరు. మొదటిది చాలామంది విషయంలో సంభవమే గావచ్చు. రెండోది మాత్రం గగన కుసుమమే! ఇందుకు జగన్నాధంగారి కథ నికరమైన నిదర్శనం.

షష్టిపూర్తి జగన్నాధంగారు తమంతట తామే మనసుపడి తీర్చుకున్న ముచ్చటగాదు. అందుకు కారకులైన వారిదరు. ఒకడేమో యింజనీరు మాధవరావు. రెండో వ్యక్తి డాక్టరు నారాయణ. కృతజ్ఞతాభారం ఒక మోయరాని మల్లె. ఆ ముల్లెలో కొంతకు కొంతైనా తగ్గించుకోవాలన్న కోరిక మానవుణ్ణి ఒక పట్టాన వదిలిపెట్టదు. రామభోగిగారి నాటు పలుకూటంలో అయిదో తరగతి వరకు చదువుకుని పొలాలవెంట తిరుగుతున్న ఈ కుర్రవాళ్ళిద్దరూ ఉన్నత విద్యాభ్యాసంవల్లా రాణించ గలరని పసిగట్టినవారు జగన్నాధంగారే! ఈ సదుదేశం సుక్షేత్రంలో అదనుకు పడిన వానలా ఆ కుర్రవాళ్ళ భవిష్యత్తుకు ఘంటాపథాలు వేసింది. వాళ్ళ ఉన్నత విద్యాభ్యాసంపట్ల తల్లిదండ్రులు చూపిన శ్రద్ధ చాలా తక్కువ. జగన్నాధంగారి పూనికవల్లా వాళ్ళు హైస్కూల్లో చేరారు. హాస్టల్లో వుండి చదువుకున్నారు. తమకే అవసరం వచ్చినా వాళ్ళు జగన్నాధం గారితో చెప్పుకునేవారు. ఆ అవసరం నిమిషాల్లో పరిష్కరింపబడేది.

పుట్టిన నేల, పారగడుతున్న నీరు, చుట్టూరా వేసిన కంచె ఒక్కటే అయినా తోటలో ఒక్కొక్క చెట్టు ఒక్కొక్క రకంగా పెరగడం అనుభవానికి అందుబాటులో వున్న విషయమే! జగన్నాధం గారొక తోటను పెట్టారు. కొన్ని మొక్కల్ని తామే తీసుకరాగా, మరికొన్ని మొక్కలు తామే ఆయన్ను వెదుక్కుంటూ వచ్చాయి. శక్తివంచన లేకుండా ఆయన అన్నింటికీ దోహదక్రియలు చేశారు. తానీ చదువులోనైనా బడిలో చేరిన వాళ్ళందరూ నెగ్గుకొస్తారన్న నమ్మిక మేముంది? అలాంటి వాళ్ళ కాయవ ఏవో వృత్తి విద్యలు చూపెట్టారు. ఒకడు మోటార్ల కంపెనీలో రిపేరీలు నేర్చుకున్నాడు. మరొకడు సంగీత సాధనచేసి గాయ

★ భర్త: (థర్మామీటర్ నోట్లో పెట్టుకున్న భార్యను చూసి డాక్టరుతో) డాక్టర్‌గారూ! మీరు ఆమె నోట్లో పెట్టిన ఆ గాజు గొట్టం ఎంత? ఈ రెండు నిమిషాలే ఇలా ఆవిడ నోరు విప్పకుండా ఉండేట్లు చేయగలిగిన ఆ పనిముట్టు ఒకటి ఇంట్లో ఉంటే తప్ప బతకలేననిపిస్తోంది!

కుడుగా పేరు తెచ్చుకున్నాడు. ఇద్దరు సైన్యంలో చేరారు. ఉపాధ్యాయ వృత్తి మరికొందరికి ఆశ్రయమిచ్చింది. జగన్నాధంగారి షష్టిపూర్తికి పేరుపేరునా అందరికీ ఆహ్వానాలు వెళ్ళాయి.

ఆ విధంగా ఆహ్వానం అందుకున్న వాళ్ళల్లోజగన్నాధంగారు గూడా ఒకరు!

పసుపు కుంకుమల చిలకరింపుతో ఓ కవరు కనిపించగానే జగన్నాధం గారు ఎవరికో పెళ్ళి కాబోలు అనుకున్నారు. "ఇదిగో, పార్వతీ! ఎవరిదో పెళ్ళి పత్రిక వచ్చింది" అంటూ ఆయన హాల్లోకి వెళ్ళారు.

వంటింట్లోనుంచీ పార్వతమ్మ గూడా ఎదురుగా వచ్చేసింది— "పెళ్ళా! ఎవరికి చెప్మా! ఒకవేళ మన రఘుపతికేమోనండీ! అబ్బే, అయివుండదు. వాడింకా రెండేళ్ళు పెళ్ళి చేసుకోనన్నాడుగా! అయితే సుధాకరుడికేమో! అవునవును. వాడికే అయివుండాలి...."

"తీరా కవరులోనుంచీ కార్డుపైకి తీసిన తర్వాత అసలు విషయం తేట తెల్లమైంది. జగన్నాధంగారు ఒక నిమిషంపాటు నోటమాటరాక నిర్ఘాంతపడి వుండిపోయారు.

"ఏమిటండీ అలా అయిపోయారు! ఎవరికి పెళ్ళి ?" అంటూ దగ్గరికి వచ్చి పార్వతమ్మ పత్రికను తానే చదువుకుంది.

"మనతో ఒకమాటైనా చెప్పకుండా ఎంతపని చేశారో చూశావా పార్వతీ!" ఆ ఒక్కమాట మాత్రం అన్నారు జగన్నాధంగారు. అందిన శుభవార్తపైన వ్యాఖ్యానించడానికి పార్వతమ్మ కామాత్రం మాటలైనా స్ఫురించాయి గావు.

ఆ భార్యాభర్తల మధ్య అరగంట సేపటివరకు మౌనమే తాండవించింది.

"ఐతే ఎక్కడ జరుపుతారటండీ?" వంటింట్లోనుంచీ ప్రశ్నించింది పార్వతమ్మ.

ఈ క్రొత్త వివరంకోసం మళ్ళీ ఒకసారి పత్రికను పరామర్శించారు జగన్నాధంగారు. "అందులోను ప్రత్యేకత లేకపోలేదు పార్వతీ! ఏడుకొండలవాడి సన్నిధానంలోనట. వైశాఖ శుద్ధ ద్వాదశినాటికి అందరూ కొండపైకి చేరుకోవాలట!"

ఏబదేళ్ళ పార్వతమ్మ ఉక్రోషంతో అయిదేళ్ళ పసిపాపే అయిపోయింది! "అలాగైతే అంతా వాళ్ళ యిష్టమేనటండీ! మెప్పుకైనా మనతో ఒక మాట చెప్పనక్కర్లేదా! అలాగైతే మనం వెళ్ళనే వెళ్ళొద్దు. ఏం చేస్తారో చూద్దాం."

జగన్నాధంగారు ఒక్క పెట్టున నవ్వేశారు, "నీ బింకం సంగతి నాకు తెలియదా పార్వతీ! తీరా వెంట బెట్టుకుని వెళ్ళడానికి ఎవరైనా వస్తే, తొందరగా పెట్టే బేడా సర్దుకునే దానివి గూడా నువ్వే!"

మీ మాటలతో నా కేమి లెద్దురూ— అన్నట్టు పార్వతమ్మ మారు మాటాడ

కుండా రోపలికి వెళ్ళిపోయింది. ఈసారి మధ్యాహ్న భోజనాల వరకూ భార్యాభర్తలమధ్య మౌనమే నెల కొన్నది. భోజనం వడ్డిస్తూ ఉపక్ర మించింది పార్వతమ్మ.

"ఏమండీ! మంచిదో చెడ్డదో సంబరమంటూ ఒకటి జరుపుతున్నారు గదా! దీనికైనా చిట్టిబాబు లేకపోతే ఎలాగండీ!"

"చిట్టిబాబు తప్పకుండా వుండవల సిందే! కానీ చిట్టిబాబనే వాడేమైనా ఒక వస్తువా పార్వతీ! వస్తువైతే ఆర్లు నూర్లయినా వెచ్చించి తెచ్చుకోవచ్చు. వాడెక్కడున్నాడో, ఏంచేస్తున్నాడో మనకేం తెలుసు! లేదంటే "తిరిగి రావాలి!" అంటూ పత్రికల్లో ఓ ప్రకటన వేయించమంటే అందుకు నేను సిద్ధం."

భోజనానికి కూర్చునే టప్పటికి జగన్నాథం గారికి ఆకలిగా వున్నమాట నిజమే! కానీ చిట్టిబాబు ప్రస్తావన వచ్చేసరికి అన్నం తినబుద్ధి పుట్టింది గాదు. చిట్టిబాబు వ్యవహారం ఆ భార్యాభర్తల పాలిటికి ఎదలో ముల్లులాగా

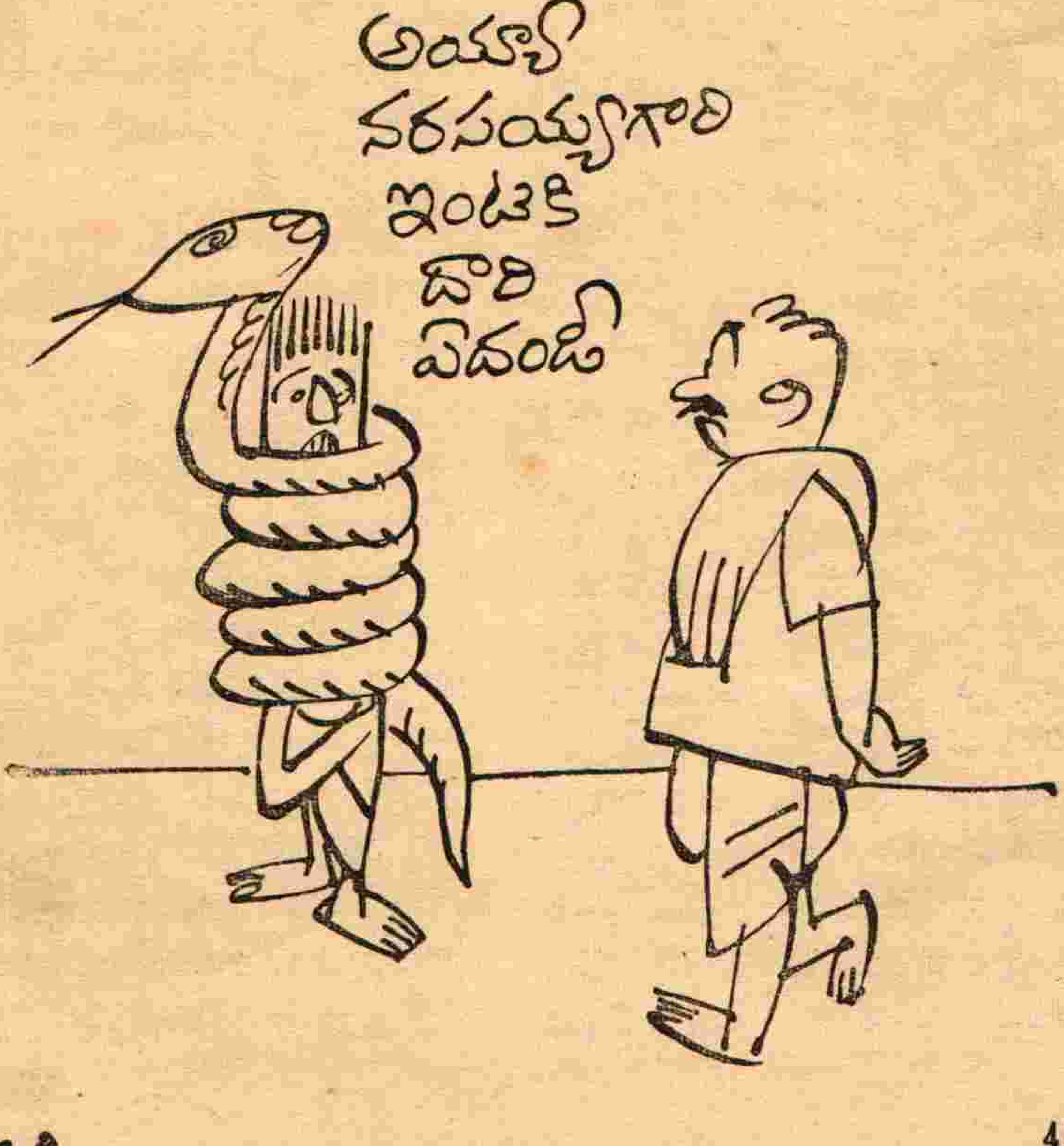

పరిణమించడం ఈనాటి మాటగాదు. చిట్టిబాబనే ముడి పదార్థంనుంచీ ఓ అద్భుతవ్యక్తిని తయారు చేయాలనుకున్నారు జగన్నాధంగారు. వాడి మూలంగా సంతానం లేని వెలితి తీరుతుందనుకుంది పార్వతమ్మ. ఆ ఆశలు అడియాసలే అయ్యాయి. మూడు రోజుల కొకసారి స్నానం, ముతక బియ్యపు అన్నం, చెప్పినపని సరిగా చేయకపోతే పులమ్మ చేతులో పిడిగుద్దులు, రారమ్మని వాళ్ళు, పోపొమ్మని వీళ్ళు ప్రాధేయపడినా పీడలాగా పట్టుకుని వదలనందుకు పదిమందిలో ఛీత్కారాలు — యింతకుమించి పల్లెలో చిట్టిబాబుకు లభ్యమయ్యే సన్మానాలు లేవు. చతుర్విధోపాయాలు అవలంబించి పన్నెండేళ్ళ ప్రాయంలో చిట్టిబాబును మొదటిసారిగా పట్టణానికి తీసుకెళ్ళారు జగన్నాధంగారు. నిద్ర లేవగానే స్నానం, వెనువెంటనే ఉపాహారం, మడత చెరుగని చలువ బట్టలు, మధ్యాహ్నం బడికే భోజనం, సాయంకాలమైతే యింటి వెనుక తోటలోనే ఆటలాడుకునే సదుపాయం. పడుకోడానికి మెత్తటి పరుపు పైన గిర్రున తిరిగే ఫ్యాను. కలలోనైనా వూహించి ఎరుగని ఈ సౌఖ్యాలను ఒకసారి చవిచూస్తే నగరవాసంపట్ల చిట్టిబాబుకు ప్రలోభం కలగ వచ్చుననే అందరూ ఆశించారు. కానీ వచ్చిన సిరికి మోకాలడ్డం పెట్టేశాడు చిట్టిబాబు. ముళ్ళమీద కూర్చున్న వాడిలా మూడు మాసాల కాలం అతదెలాగో వేగించాడు. ఓ రోజు తెలవారేసరికి వాడింట్లోలేడు. పట్టణమంతా గాలించినా కనిపించలేదు. నాలుగు రోజుల తర్వాత వాడు పట్టణంలో మునిగి పల్లెలో తేలాడన్న వర్తమానం తెలిసింది. జగన్నాధంగారీసారి అదనంగా మరికొంత జాగ్రత్త తీసుకున్నారు. తప్పిదాన్ని మన్నించి మళ్ళీ ఈసారి చిట్టిబాబును తాను పట్టణానికి తీసుకెళ్తున్నారు. కానీ యింకొకసారి యిలా చేస్తే వాణ్ణి పల్లెలోకి రానివ్వగూడదు. ఈ షరతుకు పులమ్మ ఒప్పుకోలును వ్యక్తపరచింది. చిట్టిబాబు నగర జీవితంలో రెండో అధ్యాయం ప్రారంభమైంది. అది కొనసాగింది గూడా చాలా తక్కువ కాలమే! మళ్ళీ పల్లెలో ప్రత్యక్షమయ్యాడు చిట్టిబాబు. పులమ్మ మండిపడింది. తల్లి వాడి ముఖమైనా చూచిందిగాదు. ఊరి పొలిమేరలదాకా వాడిని తన్ని తరిమివేయడం జరిగింది. ఆ దెబ్బతో చిట్టిబాబు అయిపు లేకుండా అంతర్థానమయ్యాడు. ఆరు మాసాల తర్వాత వాడు అంబా సముద్రం బస్‌స్టాండ్‌లో కనిపించాడని చూచిన వాళ్ళెవరో జగన్నాధంగారికి కబురుపెట్టారు. ఆయన పని గట్టుకుని అంతదూరం వెళ్ళారు. వెదికించి చిట్టిబాబును మళ్ళీ స్వస్థలానికి పట్టితెచ్చారు.

చివరికిది ఎడతెగని ప్రయత్నాలతో విక్రమార్కుడు బేతాళుణ్ణి మూపున మోసితెచ్చిన కథలాగా పరిణమించింది.

మొదటిసారి గ్రహపాటుగా జరిగిన

పొరపాటు చూస్తూండగానే చిట్టిబాబు కొక అలవాటు క్రిందికి వచ్చేసింది. ఎంతగా నిగా వేసివుంచినా వాడిని హద్దుల్లో అట్టిపెట్టడం అసాధ్యమై పోయింది. చేతికి దొరికిన డబ్బును జేబులో వేసుకునివాడు దేశంపైకిపారిపో సాగాడు. తెచ్చుకున్న డబ్బు ఖర్చయి పోతే తక్షణం మరికొంత పంప వలసిందని నిర్దాక్షిణ్యంగా జగన్నాధం గారికొక కార్డు ముక్క వ్రాసి పడేసే దాకా వాడిలో కర్కశత్వం విజృం భించింది. మాటిమాటికీ యిలా డబ్బు పంపుతూ రాపడం చిట్టిబాబు మరింతగా చెడిపోవడానికి మాత్రమే ఉపకరించ గలదని జగన్నాధంగారు అనతికాలం లోనే గ్రహించారు. పంపడం మాను కున్నారు. అప్పుడిక చిట్టిబాబుకు మిగి లినవి రెండేగత్యంతరాలు. ఒకటి కాయకష్టం. రెండోది హస్తలాఘవం. చిట్టిబాబు రెండోదానికే ఒడబడ్డాడు. ఈచేతిపట్టు పనితనంవల వాడు ప్రభు త్వం వారికి అతిథిగా అడపాదడపా కృష్ణ జన్మస్థానంలో కాలం గడవలసి వచ్చింది.

మొత్తంమీద జగన్నాధంగారి జీవిత వాతావరణంలో చిట్టిబాబు ఓ సుడిగాలి లాంటివాడుగా తయారయ్యాడు. వాడు ఎప్పుడొస్తాడో తెలియదు. రాకుండా మాత్రం వుండడు. వచ్చిన తర్వాత ఈనాడో రేపో పరారీ చిత్తగించడం ఎంత ఖాయమో, ఎంతో కొంత సంగ్రహించుకుని వెళ్ళడం కూడా అంతే ఖాయం!

ఇలాగే పదేళ్ళు గడిచి పోయాయి.

ఈ పదేళ్ళ పొడుగునా జగన్నాధం గారిని ఎదుర్కొని నిరుత్తరంగా వుండి పోయిన ప్రశ్న ఒక్కటే. చిట్టిబాబు ఎందుకిలా తయారయ్యాడు? మానవు డికి సుఖశాంతులకంటే కావలసిన వేమున్నాయి? వాటిని కాలదన్ని చిట్టిబాబు అగమ్మ కాకిలా ఇలా దేశం పైన తిరుగుతున్నాడంటే అందుకు కారణ మేమిటి? లోపం ఎక్కడుంది?

షష్టిపూర్తికి ఆహ్వానం అందిన నాటి సాయంకాలం ఈ ప్రశ్నకొక సరిక్రొత్త సమాధానంతో భర్త సమ క్షానికి వచ్చింది పార్వతమ్మ.

"ఏమండీ, ఓ మాటడుగుతాను మిమ్మల్ని! మొక్కుబడి చెల్లించు కోకపోతే దేవుడికి కోపంరాదూ?"

"రావచ్చునేమో. భగవంతుడి యింగితం మన కెలా తెలుస్తుంది పార్వతీ."

"సంతానం లభ్యమైతే బంగారంతో బొమ్మ చేయించి హుండీలో వేస్తామని మ్రొక్కుకోలేదటండీ. ఒకవేళ ఆ మాట మనం మరచిపోయినా, భగ వంతుడు మాత్రం మరచిపోయి వుండడు...."

"భగవంతుడి జ్ఞాపక శక్తిపైన నీ కామాత్రం నమ్మక మున్నందుకు చాలా సంతోషం."

"మీ ఎగతాళి మాటలకేం గానీండి, ఎలాగూ మనం కొండకు వెళ్తున్నాము. పనిలో పనిగా మొక్కుబడి గూడా చెల్లించేయాలి...."

"ఇప్పుడు నే నొద్దన్నానా పార్వతీ. అలాగే కానిద్దాం. నాలుగు రోజుల్లో బొమ్మ చేయించి తీసుకొచ్చే భారం నాది...."

"ఎందుకు చెబుతున్నానంటే — ఆ మొక్కు కాస్తా చెల్లించుకునేదాకా చిట్టిబాబుకు బుద్ధి కుదరదేమోనండీ."

జగన్నాథంగారు తెల్లబోయారు— "అలాగైతే చిట్టిబాబుకు బుద్ధి కుదర వచ్చునని నీ కింకా నమ్మకముందా పార్వతీ."

"దేవుడు దయదలిస్తే అదెంత పనండీ."

పై అధికారుల అనుగ్రహానికి మల్లే భగవంతుడి అనుగ్రహం గూడా యిచ్చకపు మాటలపైన, మెరమెచ్చు గౌరవాలపైన, ఇచ్చి పుచ్చుకోడాలపైన, ఆధారపడి వుంటుందన్న విషయం పైన జగన్నాథంగారికి నమ్మకంలేదు. ఐనా భార్య సంతృప్తికోసం ఆయన పది తులాల బరువుతో ఓ పుత్తడి బొమ్మను తయారు చేయవలసిందని కంసాలికి పురమాయించారు.

ఆ బొమ్మ యింటికివచ్చిన వేళా విశేషమేమిటో గానీ, దానితో బాటుగా చిట్టిబాబుగూడా యింట్లోకాలు పెట్టాడు.

"నే చెప్పలేదటండీ. అంతా ఏడు కొండలవాడి దయ" అంది పార్వతమ్మ.

వైశాఖ శుద్ధ దశమినాటి రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు జగన్నాథం దంపతులు చిట్టిబాబుతో సహా తిరుపతిలో దిగారు. మాధవరావు, నారాయణ, యింకా మిగిలిన కార్య నిర్వాహకులు స్టేషనులోనే వాళ్ళకు స్వాగత మిచ్చారు.

"మనం రిజర్వు చేయించుకున్న బస్సు ఉదయంఏడుగంటలకే బయలేరుతుంది. ఆరుగంటలకల్లా మనం ప్రయాణానికి సిద్ధంగా వుండాలి...." అన్నాడు నారాయణ.

మాధవరావు అందుకున్నాడు— "సత్యనారాయణ రాత్రి పన్నెండు గంటలబండిలో వస్తున్నట్టు వ్రాశాడు. రామమూర్తి గూడా అదేబండిలో రావచ్చునని అనుకుంటున్నాము. పోతే తెల్లవారు జామునగూడా బళ్ళున్నాయి. మారేడు పల్లినుంచీ ఎవరైనా వస్తే ఆ బళ్ళలో రావచ్చు. అన్నట్టు మాష్టారూ. రేపురాత్రికి బహుశామీకు నిద్రవుండకపోవచ్చు. ఈరోజురాత్రి బాగా రెస్టు తీసుకోడం మంచిది...."

★ ఒక పత్రికలో ప్రకటన :

మొన్న విజయవాడ — గుంటూరు బస్‌లో కళ్ళజోడు వొదిలేశాను. దొరికిన వారు యీ పత్రికలోనే కాస్త పెద్ద టైపుల్లో ప్రకటించ కోరుతాను.

ఎంతగా తొందరపడినా అందరూ పడుకునేసరికి అర్ధరాత్రి దాటింది. మండుటెండల తాలూకు వేడిగూడా అప్పటికి పూర్తిగా చల్లారింది. శేషాచల సానువుల్లోనుంచీ చల్లని గాలి తెమ్మెరలు తెమ్మెరలుగా వచ్చి తిరుపతి నగరం పైన వింజామరాలు వీచింది.

అందరిలోనూ మున్ముందుగా నిద్ర లేచిన వ్యక్తి పార్వతమ్మ.

ఆమె ఐదుగంటలకే లేచింది. గదిలోకి వెళ్ళి ముఖప్రక్షాళనాదికాలు ముగించుకుని తిరిగివస్తూ చిట్టిబాబు కోసం చూచింది. వాడు గదిలోలేడు. వరాండాలోనూ కనిపించలేదు.

"ఏమండీ. చిట్టిబాబు ఎక్కడ పడుకున్నాడు ?" రహస్యంగానే అడిగింది పార్వతమ్మ.

"గదిలో పడుకున్నాడుగా. నువు గమనించలేదా పార్వతీ."

"ఏడీ ? గదిలోలేడే ?"

భార్యాభర్తలిద్దరూ గదిలోపలికి వచ్చారు. వచ్చీరాగానే జగన్నాథంగారి కళ్లు ట్రంకుపెట్టె పైకే వెళ్ళాయ్. దాన్ని బలవంతంగా తెరిచిన సూచనలు బాహాటంగానే కనిపిస్తున్నాయి.

"కొంపదీసి డబ్బంతా పెట్టెలోనే వుంచేశారేమిటండీ ?" గుండెలు కొట్టుకుంటూవుండగా అడిగింది పార్వతమ్మ.

"మరేం కంగారుపడకు పార్వతీ. డబ్బు నా జేబులోనే వుంది"— కానీ మరుక్షణాన జగన్నాథంగారి ముఖంలో గూడా కలవరపాటు ప్రారంభమైంది. "అన్నట్టు బంగారపు విగ్రహం మాటేమిటి పార్వతీ. అది పెట్టెలోనే వుండాలి...."

జగన్నాథంగారు ఆదరాబాదరా పెట్టెను తెరచిచూశారు. అనుమానం కాస్తా నిజమై వూరుకుంది. పెట్టెలో బొమ్మలేదు.

అపాటికి వరాండాలో మేలుకొలుపులు ప్రారంభమయ్యాయి — "ఒరేయ్‌సత్యం. ఏమిట్రా రామ్మూర్తీ!

లేవండి, లేవండి. తెల్లవారడానికింక ఆట్టే వ్యవధి లేదు...."

గది తలుపులు మూసివచ్చి కుర్చీలో కూర్చున్నారు జగన్నాధంగారు. "పోతే పోయిందిలే పార్వతీ. ఆ వస్తువు పోయిందని ఎవరితోనూ చెప్పుకోవద్దు, కడుపు చించుకోడమెందుకు, అదికాళ్ళ పైన పడటమెందుకు. భగవంతుడి కెందుకో దాన్ని స్వీకరించడం యిష్టం లేదనుకుందాం...."

"మనల్ని మనం ఓదార్చుకోవడం గాకపోతే, భగవంతునికెందుకు యిష్టం లేక పోతుందండీ."

"అదంతే ననుకోరాదా పార్వతీ. కాకపోతే మిగిలిన వస్తువులన్నీ వుండగా ఆ విగ్రహమే ఎందుకు పోవాలి? మరొకవిధంగా చెబుతాను. మనం ఎందరినో చేరదీశాము. అందరిలోనూ ఒక్క చిట్టిబాబుమాత్రం ఎందుకిలా కావాలి?"

"అంతా వాడి కర్మ।"

"వాడి కర్మతో నైతే మనకు ప్రసక్తి లేదు. నేను చెబుతున్నది మన తప్పిదాన్ని గురించి...."

"మీ పిచ్చిగాకపోతే మనమేం తప్పు చేశామండీ।"

"మనం మాధవుడు యింజనీరవుతాడని అనుకోలేదు. కావాలని ఆశించనూ లేదు. అలాగే నారాయణ డాక్టరౌతాడనిగానీ, కావాలని గానీ ఊహించలేదు. కానీ చిట్టిబాబు మాత్రం ఏదో పెద్ద కొండలకు నిచ్చెన వేస్తాడనీ, త్రవ్వి తలకెత్తుతాడనీ అనుకున్నాము. అవునా పార్వతీ।"

"ఆశించడం గూడా తప్పేనటండీ।"

"మనం ఒక వ్యక్తి పైన పెద్దగా ఆశలు పెట్టుకుంటా మనుకో। అవి నెరవేరితేనే ఆనందం. నెరవేరకపోతే ఎదురయ్యేది తీరని దుఃఖం. ఇందుకు విరుద్ధంగా ఒక వ్యక్తిపైన మన కెలాంటి ఆశలూ లేవనుకో। అయాచితంగా అవి నెరవేరితే ఆనందించక పోము. కానీ నెరవేరక పోయినా ఆశాభంగం చెందము. గాఢమైన మమకారాలు, తీవ్రమైన అనుబంధాలు దుఃఖహేతువులనడం ఇందువలననే।"

"ఏమిటో బాబూ। మీ వేదాంతం మాటలు నాకర్థం గావు....."

"వేదాంతమనేది జీవితానికి నిజమైన వ్యాఖ్యానమైతే, దాన్ని మనం త్రోసిపుచ్చడం భావ్యమంటావా పార్వతీ। ఔషధం చేదుగావున్నా పుచ్చుకోక తప్పదు. 'భర సింహాసన

★ డాక్టరు : కొత్తగా కళ్ళజోడు పెట్టుకున్నా ఎలావుందీ?
రోగి : ఘోరం సార్. యీ రోడ్లమీద ఇన్ని బళ్ళేమిటీ, ఇంతట్రాఫిక్ ఏమిటీ — అదంతా కనిపిస్తూఉంటే రోడ్డు దాటట మెలాగో తెలియక మతిపోతోంది.

మై నభంబుగొడుగై .... బ్రహ్మాండ మాకారమై' అంటూ భగవంతుడి మహత్యానికి తగ్గట్టుగా ఆయనేకొక రూపాన్ని, నివాసాన్ని నిర్ధారణ చేశాడు మానవుడు. ఆ భగవంతుడి ఏలుబడిలో సర్వ మానవులూ సమానులేనన్న అభిప్రాయం కలిగింది. కానీ కాలక్రమాన ఆ దేవుణ్ణి గూడా తమస్థాయికి దిగలాగి ఎవరికి తోచినట్టుగా వాళ్లు పేర్లు, ఆకారాలు, మందిరాలు నిర్మించుకోవడంతో ఏమైంది? రచ్చలు, రగడలు ప్రారంభమయ్యాయి. ఊహ విశాలం కావడంలోనూ, కాకపోవడంలోనూ వున్న లాభనష్టాలని, ఈ లోకమంతా మనదే అయినప్పుడు, మానవులందరూ ఆత్మబంధువులే అయినప్పుడు మనం మన అనుబంధాలను, మమకారాలను ఒకస్థలానికి, ఒక వ్యక్తికి పరిమితం చేసుకోవలసిన దౌర్భాగ్యమేముంది? కంబళి పురుగుంది చూచావా పార్వతీ. అది కదిలీ మెదలడానికైనా వీలులేనట్టుగా ఒక గూడు కట్టుకుని అందులో నిద్రపోతోంది. ఆ గూటిని పెకలించుకుని బయటపడిన తర్వాతనే గానీ. ఆ కంబళిపురుగు సీతాకోక చిలుకగామారి సువిశాల జీవితోద్యాన వనంలో విహరిస్తూ ఆనందమకరందాన్ని గ్రోలడం లేదు. గిడసబారిన బుద్ధితో, సంకుచిత హృదయంతో యిరుకుగోడల మధ్య మురికిగా బ్రతకడమెందుకు పార్వతీ?"

పదిహేను నిమిషాలవరకూ స్తబ్ధురాలై కూర్చుండిపోయింది పార్వతమ్మ. ఆ తరువాత ఆమె వున్నట్టుండి పైకి లేచింది. ఎంతోసేపు ఆ కల్లాడకుండా స్తంభించి వుండిపోయిన పొన్నచెట్టు హఠాత్తుగా వీచిన దక్షిణానిలంలో పులకరించినట్టుగా. తలపై నుంచీ కొండంత బరువును దించివేసిన తరువాత శరీరం తేలికపడ్డట్టుగా ఆమె లేచింది. మెల్లగా వరండాలోకి వచ్చి స్తంభానికి ఆనుకుని నిల్చుంది. ఇంకా తెల్లవారినట్టులేదు. కొండ మెట్లను వెన్నంటి వున్న విద్యుద్దీపాలు వెలుగుతూనే వున్నాయి. తెల్లవారకేమి, గోవింద రాజస్వామి గుడిగోపురం పైని కనకకలశాలు వికసిస్తున్న పద్మాలను తలపిస్తున్నాయి.

బస్సు బయల్దేరడానికి సిద్ధంగా వుందని చెప్పడానికి వచ్చిన నారాయణ పార్వతమ్మను చూచి పదిబారల దూరంలో ఆగిపోయాడు. వచ్చిపోతున్న మసకచీకటి తెరల్లోనుంచీ ఆమె ముల్లోకాలకు కన్నతల్లి అయిన అలిమేలు మంగమ్మలా కనిపించింది.

★★★